

CD KLASSIEK

Geen houthakkers
Dvorak & Suk

Violiste Antje Weithaas en pianiste Silke Avenhaus bundelen zo nu en dan hun talenten, ook al bouwen ze ieder een hoogst interessante solocarrière uit. Voor hun duowerk kamperen ze vaak in de negentiende eeuw. Beide vrouwen brachten reeds, al dan niet samen, een uitgebreide reeks opnamen uit en voor deze uitmuntende cd lieten ze hun licht schijnen over twee Tsjechische componisten, Josef Suk en Antonin Dvorak.

Van Antonin Dvorak (1841-1904) spelen Weithaas en Avenhaus bekende zowel als vrij onbekende stukken. De beroemde sonatine opus 100 schreef de componist voor zijn kinderen, maar een makkelijk werkje is het geenszins. Toch spelen ze het prachtig en tonen ze hoe je de vele schakeringen die de componist aanbrengt, kunt benaderen zonder slaafs in de pas te moeten lopen.

Die vrijheid voel je ook in de beide andere werken, al worden die niet zo vaak gespeeld. Bijgevolg kan de eigen invalshoek van deze cd niet getoetst worden aan andere opnames. In elk geval voel je alvast goed aan dat het duo plezier beleeft aan het samenspel en dat beiden alle bombastische retoriek

zover mogelijk van zich af houden.

In de sonate stellen we ook vast hoe beide vrouwen perfect op elkaar zijn afgestemd en om beurten 'volgas geven' en 'gepast inhouden' en er aldus in slagen Dvoraks inventiviteit keurig in naar voren te halen. Zo wordt deze sonate verlost van het houthakkerige geweld dat sommige pianisten wel eens durven gebruiken en krijgt de muzikaliteit verdiend de bovenhand.

Van Josef Suks (1874-1935) vier werken voor viool en piano, opus 17, genoten we zo mogelijk nog meer, ook al omdat er veel minder kans is om werk van deze leerling en schoonzoon van Dvorak te beluisteren. Opnieuw ontdekken we een rijk kleurenpalet, omdat de vertolkers momenten van grote virtuositeit afwisselen met stemmige ingekeertheid.

Het jeugdwerk *Balada* (ballades) opus 3/B is een andere ontdekking op deze cd en laat ons een jonge meester horen die nog dicht bij de romantiek aanleunt, maar van wie je op klompen kunt aanvoelen dat hij het zal maken.

Een knappe cd dus met enkele zeldzame werken, maar evenzeer een opname waarin je bespeurt hoe dit duo de ontmoeting van twee componisten uit één familie spannend weet voor te stellen. (JC)

Antonin Dvorak & Josef Suk, *Works for Violin & Piano*, door Antje Weithaas (viool), Silke Avenhaus (piano), 1 CD, AVI-music (distributie codaex), 8553201, 25,99 euro.

TIJDSCHRIFT

Na de oerknal
Streven

In een interessant artikel in het maartnummer van *Streven* vraagt Georges De Schrijver, rustend theoloog aan de KU Leuven, zich af wat de oerknaltheorie over het ontstaan van de wereld betekent voor het geloof in God als schepper. Die theorie wil dat de kosmische evolutie geen vooraf vastgelegd scenario volgt. Pogingen om dergelijk scenario toch aan het werk te zien, 'intelligent design' genoemd, vallen daar niet mee te rijmen.

„We doen er beter aan ons een God Schepper voor te stellen die het universum carte blanche geeft om een intrinsieke creati-

viteit te ontwikkelen”, meent De Schrijver.

De jezuïet inspireert zich op het debat tussen zijn ordegenoot George Coyne, voormalig directeur van de Vaticaanse sterrenwacht, en de Oostenrijkse kardinaal Christoph Schönborn. Laatstgenoemde brak in een Amerikaanse krant een lans voor intelligent design, zeer tot onvrede van de pauselijke astronoom, voor wie het universum intrinsiek creatief is.

Coyne: „De klassieke vraag of het menselijke wezen toevallig is ontstaan, en dus God niet nodig heeft, of er noodzakelijkerwijs is gekomen, en dus door toedoen van een God-planner, is niet langer geldig.” Maar wat dan met God? Die is geen albeheerser, maar Iemand die de ander alles gunt. (EDS)

Streven. Cultureel en maatschappelijk maandblad kost 9 euro per nummer.

BOEK CULTUUR

1913
Florian Illies

Precies honderd jaar geleden opende in de Duitse stad Essen ene Anna Albrecht, geboren Siepman, noodgedwongen een kruidenierszaak omdat haar man zijn bakkersjob om gezondheidsredenen niet meer kon uitoefenen. Haar zonen Theo en Karl zouden later de zaak herdoopen tot Aldi (Albrecht Discount) en over heel Europa filialen openen.

BOEK PRAKTISCH

Goedkoop en lekker
Marleen Van Gaver

Zoeken naar goedkoop betekent niet dat je als een vrek door het leven wil gaan. Ook als je niet door omstandigheden gedwongen wordt je budget in te snoeren, kan het toch een levenshouding zijn om zo weinig mogelijk te willen verspillen. Webontwikkelaar Marleen Van Gaver,

Dat feit leren we uit het boek *1913. Het laatste gouden jaar van de twintigste eeuw*. De Duitse auteur Florian Illies verslindt een stapel biografieën, legt ze naast elkaar en distilleert daaruit wat het jaar 1913 met betrokkenen gebeurde. Proust, Stravinsky, Joyce, Mann... grote namen uit de Europese cultuurgeschiedenis passeren de revue. Tussendoor leren we nog wat over meester-psychiater Sigmund Freud en vernemen we dat Hitler en Stalin in januari 1913 elkaar – wellicht – voorbijliepen in een park in Wenen, waar beiden toen verbleven.

De auteur vertelt het verhaal van dat laatste jaar vóór de eerste wereldbrand losbarstte met een adembenemende vaart. Maand per maand toont hij de lezer allerlei vernieuwende ontwikkelingen in kunst, cultuur en wetenschap, en dat aan de hand van biografische details.

1913 was het laatste jaar van wat later de belle époque werd genoemd, letterlijk de mooie tijd. Na de Eerste Wereldoorlog keek

het door de ellende getraumatiseerde Europa immers nostalgisch terug op een schijnbaar gouden tijdperk van vóór het uitbreken van de oorlog, een tijd waarin onbezorgdheid en grote ontdekkingen Europa in de ban hielden. Zowel wetenschappelijk als cultureel was het een tijd van versnellingen. Alles wat de twintigste eeuw in petto had, was in dat ene sleuteljaar 1913 reeds zichtbaar. Illies schetst dat op een wonderlijke wijze. (EDS)

Florian Illies, *1913. Het laatste gouden jaar van de twintigste eeuw*, Atlas Contact, Amsterdam, 2013, 319 blz., 24,95 euro.

zelf een gepassioneerd hobbykok, specialiseerde zich in budgetkoken en geeft er les in. Door verstandig inkopen te doen en met een dosis creativiteit is het mogelijk tegelijk goedkoop, lekker, gevarieerd en gezond te eten.

In het handige kookboekje *Budgetkoken. Kook voor minder dan 2,50 euro per persoon* bundelde Van Gaver 91 gerechten die geen 2,5 euro per portie kosten en berekende ze per recept de kostprijs voor een maaltijd voor vier personen.

Van Gavers recepten bewijzen dat je ook met een krap budget heerlijke gerechten op tafel kunt toveren. Een quiche met witloof en gorgonzola kost voor vier personen geen 6 euro, vier citroentaartjes 4 euro.

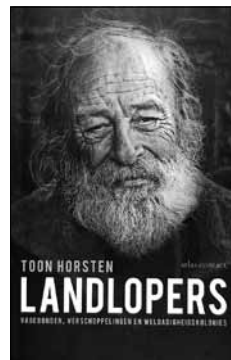
Een gouden tip is om in de supermarkt vooral huismerken aan te schaffen en ook streekeigen seizoengroenten en fruit te kopen.

Die zijn niet alleen goedkoper, ze smaken ook beter.

Een bijbehorende website www.budgetkoken.be helpt nog meer om gezond en goedkoop koken met een budget van maximum 10 euro. (EDS)

Marleen Van Gaver, *Budgetkoken. Kook voor minder dan 2,50 euro per persoon*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2013, 159 blz., 9,95 euro.

BOEK GESCHIEDENIS

Naar Wortel gestuurd
Toon Horsten

Wie satellietfoto's van de Kempen bekijkt, bemerkt als vanzelf de strak onderhouden groene regio op de grens met Nederland, tussen Hoogstraten en Merksplas. Dat is de voormalige landloperkolonie van Wortel.

Het was de Franse overheid die in 1810 een gesticht voor bedelaars opende in Hoogstraten. In 1822 richtten de Nederlanders, op dat ogenblik aan het bewind in onze gewesten, in het nabijgelegen Wortel een landbouwkolonie op met de bedoeling de 'zieken van de samenleving', arme gezinnen vooral, door landbouw opnieuw te integreren.

In 1870 kocht de Belgische staat de kolonie aan als een tehuis voor bedelaars. De wet op de landloperij van 1891 maakte dat de overheid landlopers en bedelaars zonder proces kon oppakken en hen onder dwang naar Wortel afvoeren. Daar moesten ze werken op een modelboerderij, tot ze geschikt werden geacht om terug te kunnen keren naar het 'reguliere' bestaan. Sommigen zouden er echter hun hele leven doorbrengen en op de begraafplaats van de kolonie hun laatste rustplaats vinden, in een naamloos graf.

De instelling werd een vergaarbak van zonderlingen. De kolonie stond ook niet los van wat er in de 'buitenwereld' gebeurde. Op een bepaald moment zaten er zowat zesduizend mensen opgesloten. Het systeem lokte ook veel kritiek uit. Na de afschaffing van de wet op de landloperij in 1993 werd de Rijksweldadigheidskolonie van Wortel omgevormd tot een straf-inrichting.

Journalist Toon Horsten groeide op in Wortel en vertelt het hele verhaal van de kolonie, ook aan de hand van getuigenissen van bewoners van de kolonie, van bewaarders en directieleden. Het centrum blijkt een microkosmos op zich geweest te zijn, met eigen regels en gewoonten. Ook zien

we hoe de kijk op de problematiek van de vagebond en de verschoppeling evolueerde. Centraal bleef echter de arbeid, waarvoor de landloper ook werd vergoed. Horsten vertelt het wonderlijke verhaal dat sommige landlopers jaarlijks een vakantie in het Spaanse Benidorm boekten en na afloop netjes terugkeerden.

Toen de wet op de landloperij werd afgeschaft, bleef een aantal bewoners in Wortel hangen. De kolonie was hun laatste baken in hun voorts veeleer uitzichtloze bestaan. In Wortel sterft de landloperij nu stilletjes uit. Indringend verhaal. (EDS)

Toon Horsten, *Landlopers, vagebonden, verschoppelingen en weldadigheidskolonies*, Atlas Contact, Amsterdam, 335 blz., 24,95 euro.